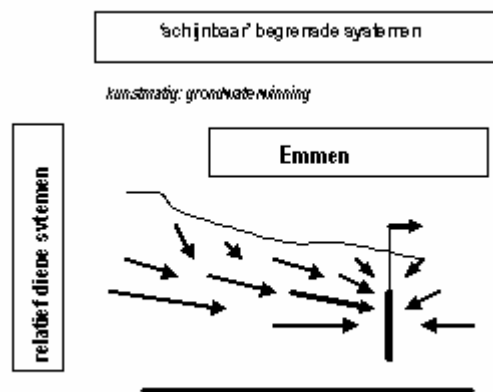

10. Gemeente Emmen / bedrijventerrein Bargermeer noord

Tekstkader 10.1: Emmen

Typologie

Beïnvloed grondwatersysteem, deels begrensd door grondwaterwinning onder Wbb-regime op bedrijventerrein. Bij beëindiging daarvan uitstroming naar grondwaterbeschermingsgebied en lager gelegen omgeving.

Thema's:

- gebiedsbeheer op publiekrechtelijke grondslag en / of via (geborgde) private verantwoordelijkheid
- positie en mogelijkheden gemeente
- fasering aanpak voor vestiging van gebiedgericht beheer

10.1 Algemeen

De casus Emmen betreft het bedrijventerrein Bargermeer, in figuur 10.1 weergegeven. Dit is het voormalige Enka-terrein waar nu verschillende, zelfstandige ondernemingen zijn gevestigd. Kunststofchemie en -verwerking is het verbindende thema. Met de bedrijfsactiviteiten in het verleden zijn bodem en grondwater verontreinigd geraakt. De voormalige ENKA was veroorzaker van een aantal, deels samenvallende verontreinigingen door lekkage etc. van oplosmiddelen en grond- en hulpstoffen. Op het terrein wordt van oudsher grondwater onttrokken dat wordt gebruikt als proceswater, spoel- en koelwater, een klein deel ook als leidingwater. Het geheel wordt geëxploiteerd door het 'nutsbedrijf' EMTEC. Dit bedrijf is een verzelfstandigd onderdeel van de voormalige ENKA, het biedt een scala van diensten aan de op het bedrijventerrein gevestigde ondernemingen.

De grondwaterwinning heeft een sanerend en beheersend effect op de complexe grondwaterverontreiniging van het voormalige ENKA. Het geohydrologische beheer van de

verontreiniging vindt plaats onder beschikking van de Wbb. Omdat de verontreiniging al lang gelden is ontstaan, en door de aanwezigheid van gebouwen, leidingen en infrastructuur, is (was) bronsanering geen optie. Gezien de hoeveelheid verontreinigingen die in de loop van de tijd in de ondergrond zijn doorgedrongen dient het beheer (zeer) langdurig te worden gecontinueerd. De beheersende werking van de winning strekt zich impliciet uit tot andere verontreinigingen in de ondergrond. In toenemende mate wordt het systeem (onttrekkingen en zuivering) ook gericht ingezet en geoptimaliseerd om grondwaterverontreiniging van derden (niet zijnde de verontreinigingen van vm ENKA) te saneren. Dit vindt vooralsnog plaats in onderling privaatrechtelijk verband. EMTEC biedt - op commerciële basis - haar diensten aan, dit kan aantrekkelijk zijn voor een probleemhebber met saneringsopgave.

Indien de huidige winning stopt zullen de mobiele verontreinigingen hun 'natuurlijke' loop volgen, in twee richtingen:

- naar het laagveengebied zuidoostelijk van Emmen, dit wordt na honderden jaren bereikt;
- in noordwestelijke richting onder invloed van de aanzuigende werking van een grondwaterwinning voor drinkwaterproductie.

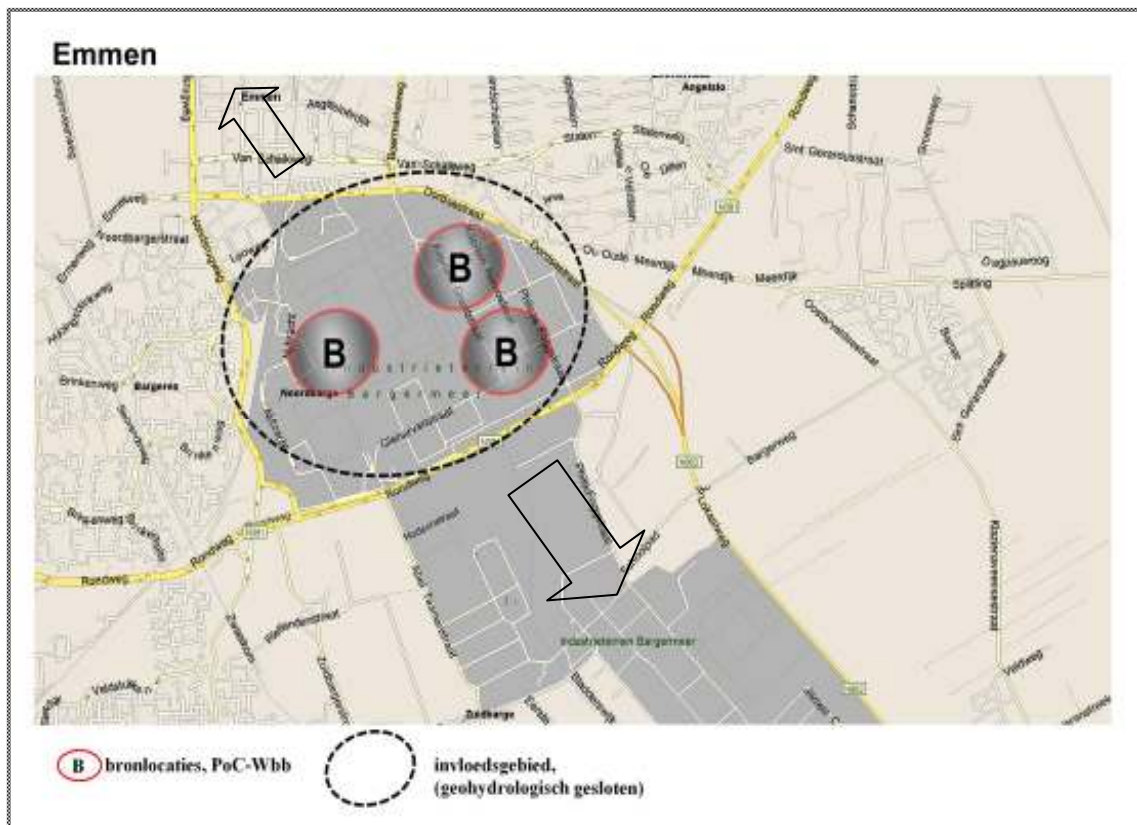
Deze omstandigheid vormt een belangrijk argument om van grondwaterwinning als beheersmaatregel te continueren.

De gemeente hecht primair belang aan werkgelegenheid en economie. Duurzaamheid wordt nagestreefd, voor zover dat kosteneffectief kan worden bereikt. Met betrekking tot de bodemverontreiniging op het bedrijventerrein is de gemeente partij in haar rol als bevoegd gezag Wbb. Dit geldt voor de beheersmaatregel van EMTEC, een in het verleden beschikt saneringsgeval waarvoor de bevoegdheid werd overgenomen van de provincie. Dit geldt ook voor andere initiatiefnemers die saneringsvoornemens voor instemming voorleggen. In dat verband beoordeelt de gemeente ondermeer de mate waarin restverontreiniging en/of verspreiding van verontreinigingen nog aanvaardbaar is. Voor de saneringsgevallen in de invloedssfeer van de EMTEC-onttrekking is nog geen specifiek beleid ontwikkeld. In elk geval zal in het geval van verspreiding of restverontreiniging een relatie gelegd moeten worden met de beheersmaatregel van EMTEC. Dit zowel in het publieke domein - de afstemming tussen initiatiefnemer sanering en bevoegd gezag Wbb - als in privaat domein - initiatiefnemer en EMTEC. Nog los van saneringsvoornemens door initiatiefnemers beoordeelt de gemeente / bevoegd gezag Wbb of er in de bestaande situatie sprake kan zijn van onaanvaardbaar risico, zodanig dat sanering spoedeisend zou zijn. Dit blijkt op het bedrijventerrein niet het geval, met dien verstande dat het verspreidingsrisico niet éénduidig kan worden vastgesteld. Mobiele verontreinigingen kunnen zich niet verspreiden buiten de invloedssfeer van de huidige onttrekking. Binnen het beheerste gebied is wel sprake van verplaatsing, vanuit de bronlocaties naar de onttrekkingsfilters. De gemeente beraadt zich nog op de vraag hoe beide overwegingen gewogen moeten worden.

De KRW / GWR introduceert een nieuwe verantwoordelijkheid voor de gemeente. Zij zal aannemelijk moeten maken dat de grondwaterverontreiniging geen bedreiging vormt voor de doelstellingen van de Richtlijn. Voor het bedrijventerrein Bargermeer noord is dat in de huidige, geohydrologisch beheerste situatie naar verwachting goed te motiveren. Het huidige beheer, functioneel en in Wbb-kader, voorziet bovendien in monitoringgegevens die daarvoor gebruikt

kunnen worden. In deze optiek is gebiedsgericht beheer feitelijk al gevestigd, met dien verstande dat:

- de verdeling van verantwoordelijkheden en taken tussen gemeente (ex KRW /GWR) en exploitant van het systeem mogelijk aanpassing heeft;
- de langdurige instandhouding van het beheersysteem zeker gesteld moet zijn.

Figuur 10.1 Overzicht bedrijventerrein Bargermeer noord, bronlocaties (indicatief), beheergebied door bestaande grondwateronttrekking, en stromingsrichting bij beëindiging van deze winning

De KRW / GWR biedt ook kansen. De status van de grondwaterwinning als volwaardige maatregel in KRW / GWR verband bevordert de continuïteit van de winning op lange termijn. Het beheer versterkt de positie van de gemeente om afspraken te maken met individuele saneerders over bronsanering en aanpak van de pluim. Het biedt tevens de mogelijkheid om (een deel van) de kosten van beheer te verrekenen. De aanwezigheid van gebiedsbeheer vergroot de ruimte van het bevoegd gezag Wbb om in te stemmen met kosteneffectieve aanpak voor de sanering van bronlocaties. Het opnemen van de zorg voor resterende grondwaterverontreiniging in de beheersmaatregel op gebiedsniveau strekt tot voordeel van saneerder én exploitant. Tenslotte beschikt de gemeente over een in dit opzicht inherent veilig bedrijventerrein, hetgeen vestigingsvoordeel biedt.

Deze aspecten zijn in de studie verkend. Ze worden door de gemeente verder uitgewerkt, op basis daarvan wordt besloten tot vervolgstappen voor de ontwikkeling en implementatie van gebiedsgericht beheer.

10.2 Bodem en grondwatersysteem

Bodemopbouw en grondwaterstroming

De ondergrond bestaat uit een pakket goed doorlatende zanden, tot zo'n 30 meter diepte (1e watervoerend pakket). Hier bevindt zich een dunne, minder goed doorlatende laag (fijnzand, kleihoudend) van 2 à 5 m dikte. Deze laag ligt op een pakket goed doorlatende zanden tot (zeer) grote diepte (35 à 40 tot > 100 meter diepte, het 2e watervoerend pakket).

Verontreiniging

De maatgevende verontreinigingen zijn afkomstig van verschillende bronlocaties. Eén cluster van verontreinigingskernen is gelegen op het oude Enka-complex. Het betreft omvangrijke bodemverontreiniging met verschillende mobiele componenten waaronder VOCl, minerale olie en enkele specifieke organische verbindingen. Op andere delen van het bedrijventerrein is ook sprake van grondwaterverontreiniging, onder andere VOCl en minerale olie, die is veroorzaakt door verschillende, historische, bedrijfsactiviteiten en nu in handen ligt van verschillende, huidige, probleemhebbers.

Verspreiding

Op het bedrijventerrein wordt grondwater onttrokken en opgewerkt voor verschillende bedrijfsdoeleinden. De exploitatie, inclusief onttrekkingsvergunning, ligt in handen van EMTEC, een verzelfstandigd onderdeel van de ENKA. EMTEC verleent ondermeer water- en energiegerelateerde diensten aan de bedrijven die op het terrein zijn gevestigd. De onttrekking bedraagt nu 5 miljoen m³/jaar. Deze functionele grondwaterwinning werkt tevens als beheersmaatregel die verspreiding van de verontreinigingen voorkomt. Van de totale capaciteit wordt 3,5 miljoen m³/jaar aangemerkt als beheersmaatregel. Het grondwater wordt op verschillende plaatsen onttrokken uit het 1^e en het 2^e watervoerend pakket, in deze laatste op een diepte van 40-70 meter. Het grondwater stroomt vanuit een wijde omgeving naar de winputten. Alle verontreiniging op het bedrijventerrein liggen zo in een geohydrologisch gesloten systeem, dit geldt voor beide watervoerende pakketten. Dit is gevisualiseerd in figuur 10.1. In de figuur is de 'grens' getekend bij de rand van het bedrijventerrein. Zo wordt uitgedrukt dat dit in z'h geheel in het geohydrologisch beschermde gebied behoort. De werkelijke begrenzing van het beheerste gebied ligt op (veel) grotere afstand. Binnen het beheersgebied verplaatsen de verontreinigingen zich geleidelijk in de richting van de onttrekkingsfilters, horizontaal en verticaal. Als gevolg van de onttrekking, de geohydrologische gesteldheid en de goede doorlatendheid van het homogene pakket is sprake van een robuust systeem dat niet gevoelig is voor (geohydrologische) ingrepen in de omgeving.

Als de huidige winning zou worden beëindigd, stroomt het grondwater in zuidoostelijke richting weg. Het kwelt dan op in de omgeving van Klazienaveen, ca. 7 km stroomafwaarts. De reistijd voor grondwater afkomstig van het bedrijventerrein bedraagt zo'n 100 - 300 jaar. Voor

verontreinigingen die in het bodemsysteem worden vastgelegd (sorptie) is de reistijd factoren groter. De noordkant van het bedrijventerrein Bargermeer ligt ongeveer op de grens van het beïnvloedingsgebied van de noordwestelijk gelegen grondwaterwinning Noordbargeres. Bij beëindiging van de huidige onttrekking op het bedrijventerrein zal een deel van de grondwaterverontreiniging zich in noordwestelijke richting verplaatsen.

Zijdelings in verband met onderhavige casus kan nog het volgende worden opgemerkt. Juist ten noorden van het bedrijventerrein liggen twee individuele gevallen van grondwaterverontreiniging met VOCl. De betreffende verontreiniging heeft zich verplaatst onder invloed van de winning Noordbargeres. Als saneringsmaatregel vindt nu een interceptiebemaling plaats, als de winning bij Bargermeer noord wordt beëindigd zou een vergelijkbare maatregel noodzakelijk worden. Het onttrokken water wordt nu nog na zuivering geloosd op het riool, dit is bezwaarlijk en kostbaar. Onderzocht wordt of het bemalingswater naar Bargermeer noord kan worden gebracht om daar gezuiverd en functioneel benut te worden.

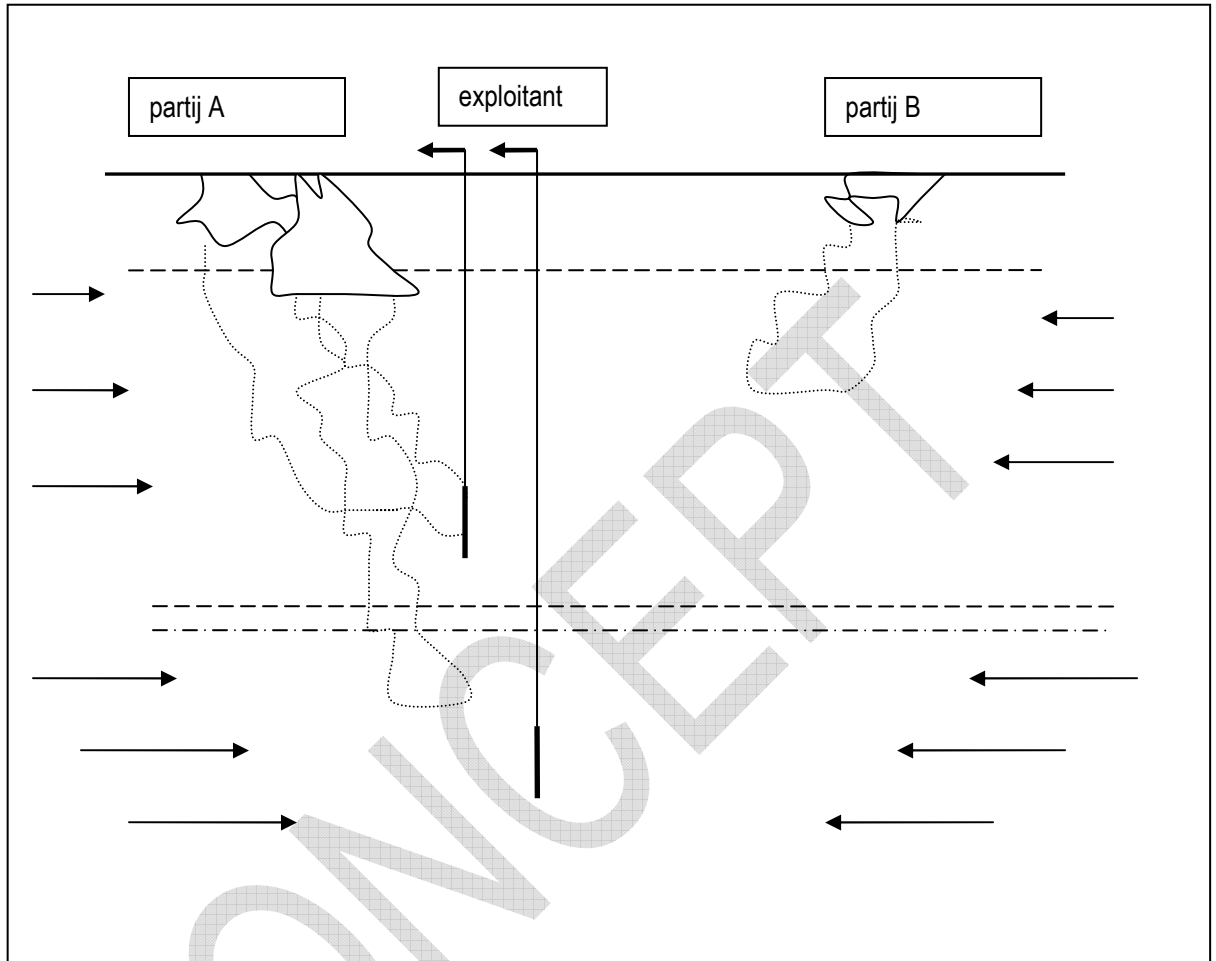
In het zuidwesten van Emmen ligt een omvangrijk geval van grondwaterverontreiniging. Hier hebben langdurig bodemlozingen plaatsgevonden van metaalhoudend afvalwater en oplosmiddelen. De verontreiniging is inmiddels tot grote diepte en afstand weggestroomd. Om de dominante bronlocatie liggen diverse andere bronnen van grondwaterverontreiniging. Een gezamenlijke aanpak ligt voor de hand, voor sanering van de bronlocaties, vervolgens ook voor de grondwatervervuiling. Gezien de sterk uiteenlopende omvang van de primaire en secundaire gevallen lijkt een gevalsmatige benadering passend, al dan niet gebruik makend van het clusterartikel Wbb. Het vestigen van gebiedsgericht beheer lijkt vooralsnog geen meerwaarde te bieden. Dit oordeel kan op langere termijn worden herzien naar aanleiding van ervaringen met de gebiedsaanpak Bargermeer.

10.3 Gebiedsbegrenzing

Zonder onttrekking is het grondwatersysteem in zuidoostwaartse richting alleen op grote afstand begrensd, door uitstroming in het laagveengebied. Tegengaan van verspreiding is alleen mogelijk door onttrekkingen in 1^e en 2^e watervoerend pakket. Dit betekent dat de huidige winning wordt gecontinueerd of verplaatst. Vergelijkbaar kan aan de noordwestkant verplaatsing van de verontreinigingen naar het grondwaterbeschermingsgebied alleen worden afgestopt door continuering van de huidige grondwaterwinning of door interceptie tussen het bedrijventerrein Bargermeer en grondwaterbeschermingsgebied Noordbargeres. Geconcludeerd kan worden dat het in stand houden van een relevant deel van de huidige winning van grondwater doelmatig is, met mogelijk een optimalisatie van plaats en capaciteit van onttrekkingen.

De begrenzing van een eventueel aan te wijzen beheergebied wordt ten minste bepaald door de geohydrologische begrenzingen in het grondwatersysteem (1^e en 2^e wvp). Deze uiterste begrenzing is niet nauwkeurig bekend, verloopt grillig, ligt op grote afstand van het bedrijventerrein en is gevoelig voor wijzigingen in de geohydrologische condities. Naarmate de grens van het beheergebied dichter bij het centrum van de onttrekking wordt gelegd, neemt de zekerheid van beheersing van de verontreinigingen toe. Uit oogpunt van een herkenbare en handhaafbare

begrenzing van een eventueel beheergebied kan deze gelegd worden op de grens van het bedrijventerrein.

Figuur 10.2 Probleemhebbers / saneerders (partij A, B) en beheerder / exploitant grondwatersysteem

10.4 Gevals- of gebiedsgerichte benadering

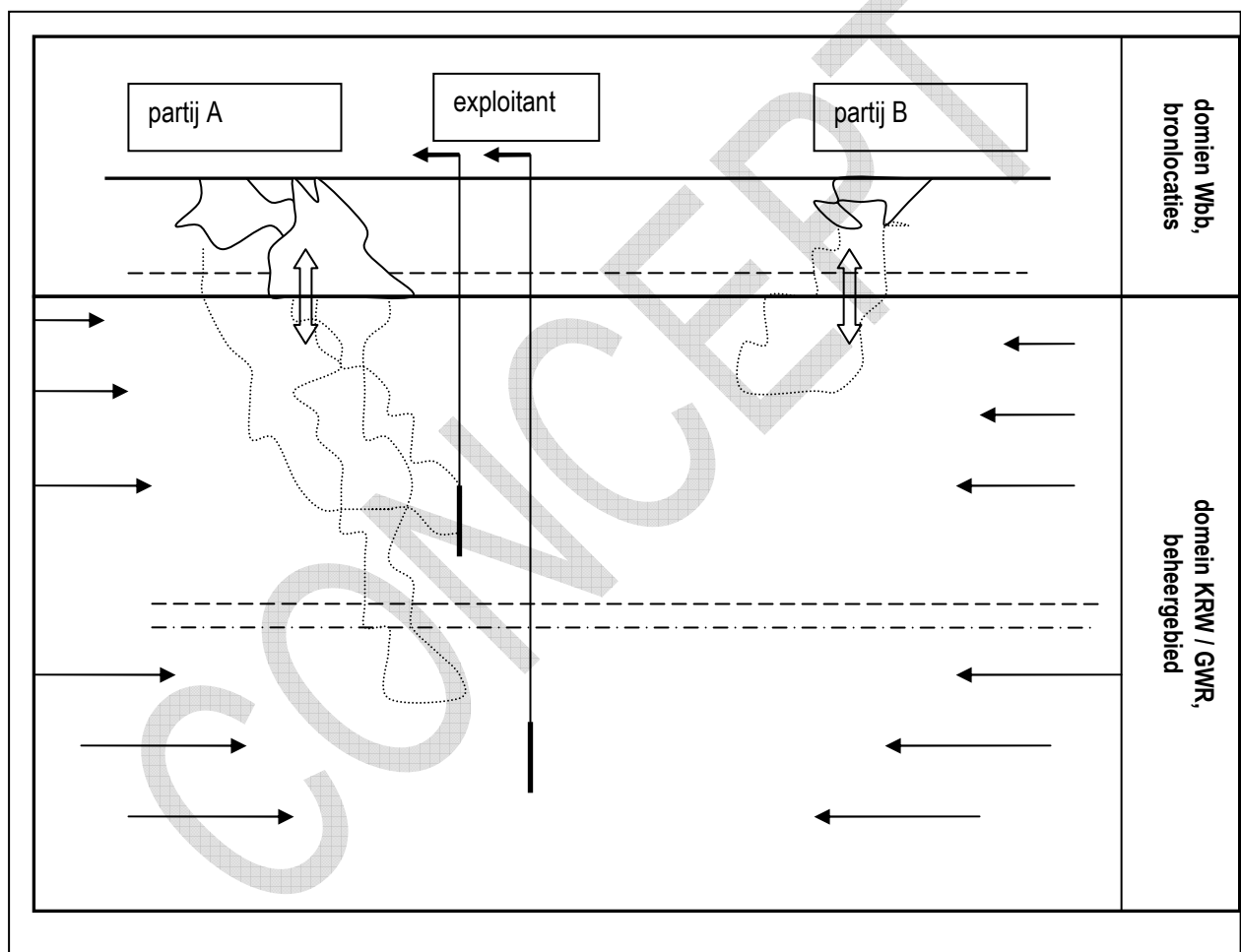
Wbb-perspectief

Met de huidige beheersmaatregel wordt een aantal verschillende gevallen van bodemverontreiniging beheerst, er is zo sprake van samenhang (figuur 10.2). Direct betrokken partijen zijn:

- de grondeigenaren;
- de gebruiker van terreindelen (huur of eigendom);
- de (historische) veroorzakers of schuldige eigenaren van verontreiniging, zijnde nu of in de toekomst beschikkinghouders SP;
- de exploitant van de grondwaterwinning;
- operationeel uitvoerder(s) van sanering / beheersmaatregelen.

Op afstand staan overheden: vergunningverlener Grondwateronttrekking (provincie), bevoegd gezag Wbb (gemeente), diverse vergunningverleners voor ondermeer Wm, Wvo e.a. (provincie, waterschap, gemeente). Aangenomen wordt dat de gemeente, te zijner tijd, voor het grondwater in stedelijk gebied de 'overheid' vertegenwoordigd in het kader van de KRW / GWR. Onderstaand wordt het aantal actoren gemakshalve beperkt tot:

- gemeente KRW / GWR, (t.z.t.) verantwoordelijke overheid in KRW / GWR verband;
- gemeente Wbb, bevoegd gezag Wbb;
- exploitant E, exploitant van functionele winning, opwerking en gebruik van grondwater;
- partijen A en B, initiatiefnemers saneringen, hieronder tevens begrepen voor hen werkende uitvoerende bedrijven.

Figuur 10.3 Beheerregimes in perspectief van implementatie KRW / GWR

In Wbb-verband zijn of worden afspraken gemaakt tussen gemeente Wbb en de partijen A en B. In onderhavig geval is dat gebeurt door (dominante) partij A. Deze kwam een saneringsaanpak overeen (Wbb) die gebruik maakt van de functionele onttrekking onder Gw-vergunning. De exploitatie daarvan is in handen gelegd van de exploitant E. Gemeente Wbb heeft bezien of zij partij B tot sanering kan aanzetten, dit blijkt (in de meeste gevallen) niet eenvoudig. Er is geen actueel risico, probleemhebbers volgen de Bsb-fasering, het argument 'verspreidingsrisico' is niet

doorslaggevend. De exploitant E heeft (nog) geen hinder van de verontreiniging van partij B. In het voorkomende geval dat B gaat saneren, biedt E haar diensten aan: gebruik van de zuivering, zo nodig bemaling, gerichte monitoring.

Wbb: gevalsgericht, geclusterd of gebiedsgericht

De Wbb-beschikking van partij A betreft uitsluitend de verontreinigingen van partij A. Enkele andere gevallen op het bedrijventerrein zijn individueel beschikt, de meeste (nog) niet. Hoewel feitelijk beheerst vormen deze situaties formeel onbeheerste gevallen van ernstige bodemverontreiniging, sommige zelfs mogelijk spoedeisend omdat er (binnen het beheersgebied) verspreiding plaatsvindt.

De gemeente Wbb heeft weinig mogelijkheden om sanering af te dwingen, dwang zonder zwaarwegend motief legt het af tegen overwegingen van economie en werkgelegenheid. Toepassing van het clusterartikel Wbb biedt om dezelfde reden geen perspectief. Een gezamenlijke aanpak op vrijwillige basis verkreeg onvoldoende draagvlak. Exploitant E kan sanering afdwingen indien aannemelijk gemaakt kan worden dat hij schade leidt door de instroming van (extra) verontreiniging vanuit het 'geval' van partij B. Het is zeker niet E's belang om bodemsaneringen te bevorderen tegen de wens van de gevestigde bedrijven in (E's klanten). E is wel graag bereid sanering / beheer te helpen verzorgen.

Op het bedrijventerrein ligt nu een aantal gevallen van ernstige bodemverontreiniging met verspreidingsrisico, materieel beheerst maar formeel onbeheerst. De beleidsdoelstellingen Wbb en de komende KRW / GWR maken dit tot een bestuurlijk / ambtelijk risico. Het beeld kan ontstaan dat de verantwoordelijke overheid tekort schiet. De betrokken probleemhebbers lopen een risico van vertraging en extra transactiekosten in vergunningenprocedures (bouwvergunning, milieuvergunning), te meer wanneer daartegen bezwaar wordt gemaakt. Het biedt dan ook voordeel om de bestaande onttrekking met beheersende werking als saneringsmaatregel aan te merken voor het gehele gebied. Een noodzakelijke voorwaarde is dat de betrokken partijen voldoende voordeel zien om mee te doen. Eén zo'n voordeel hangt samen met de fiscale vrijstelling van Wbm-heffing op grondwater dat onttrokken wordt ten behoeve van sanering / beheer. Een tweede voordeel betreft de zekerheid die de huidige exploitant krijgt dat de onttrekking langdurig in stand gehouden mag (moet) worden. Een complicatie is dat de Wbb (nog) niet in gebiedsaanpak voorziet. De vormgeving van een Wbb-beschikking moet nader bezien worden: een (raam)saneringsplan of deelsaneringsplannen, in handen van partij de beschikkinghouder huidige beheermaatregel (partij A), de exploitant van het grondwatersysteem, of de betrokken individuele probleemhebbers.

KRW / GWR: gebiedsgericht perspectief

De KRW / GWR geeft doelstellingen voor de kwaliteit van (grond)waterlichamen ('goede ecologische toestand', Handreiking hoofdstuk 4), Nederland committeert zich hieraan. Dit introduceert een verantwoordelijkheid die - waarschijnlijk - in handen komt van waterschap (grondwaterlichamen, landelijk gebied) en gemeenten (stedelijk gebied). Wanneer grondwaterverontreiniging niet kan worden weggenomen biedt gebiedsgericht beheer een oplossing. Binnen zo'n beheergebied geldt een vrijstelling voor de doelstelling van de KRW /

GWR, op en over de grens het beheergebied, c.q. in het omringende grondwaterlichaam, gelden ze wel. De situatie in Emmen leent zich bij uitstek om als 'vrijgesteld' beheergebied te worden aangemerkt: het is begrensd, er is geen uittreding van verontreiniging op gebiedsniveau.

Er ontstaat dan een situatie als geschetst in figuur 10.3. In de bovengrond, en bronlocaties, is het Wbb-regime, met gevalsgerichte beschikkingen van kracht. Het beheerde (diepe) grondwatersysteem voldoet aan KRW / GWR voorwaarden wordt, dit beheer omvat alle grondwaterverontreiniging in het beheerde - op kaart begrensde - gebied. De gemeente draagt hiervoor verantwoordelijkheid, de uitvoering (exploitatie watersysteem, monitoring e.d.) ligt in handen van de exploitant E. De gemeente Wbb verleent beschikking voor individuele saneerders, rekening houdend met het gegeven dat de risico's van grondwaterverontreiniging gedekt worden door het gebiedsgericht beheer. Dit leidt tot afspraken over bronsanering, met eventuele restverontreiniging in en restbelasting van het grondwatersysteem. De beschikkinghouder kan, aan gemeente Wbb, aannemelijk maken dat voor de zorg voor resterende grondwaterverontreiniging (controleerbare) afspraken zij gemaakt met de gebiedsbeheerder. Beschikkinghouder en saneerder kunnen aan deze afspraak ook financiële consequenties verbinden.

Gebiedsbeheerder: publiek of privaat

In de context van de Wbb-regeling ligt de verantwoordelijkheid voor nakoming van de beheerafspraken, zo lang als nodig, in handen van de beschikkinghouder. Dit is - in onderhavig geval - een private partij (partij A, bedrijf / terreineigenaar, beschikkinghouder) die de uitvoering in handen legt van een derde (exploitant E). De gemeente Wbb kan zekerheid vragen zodat het beheer langdurig zeker gesteld wordt. Desondanks is deze zekerheid niet 'eeuwig' geborgd. Hierin treedt geen verandering indien de beheersmaatregel van 'partij A' wordt opgeschaald beheersing ex-Wbb van een groter gebied, al dan niet met expliciete deelname door andere probleemhebbers. De gemeente als bevoegd gezag Wbb is wel verantwoordelijk voor het behalen van de nationale beleidsdoelstellingen. Voor zover deze niet door derden verwezenlijkt worden vergt dit Wbb/ISV budget.

Bij vestiging van gebiedsgericht beheer ex KRW / GWR draagt de overheid, aangenomen de gemeente Emmen, verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de doelstellingen van de KRW / GWR. Dit publieke belang wordt operationeel gemaakt in een afspraak tussen de gemeente en de exploitant van het beheersysteem. Deze afspraken omvatten de gebiedsbegrenzing en de toedeling van verantwoordelijkheden, de continuïteit op langere termijn, monitoring en rapportage, en wederzijdse 'verplichtingen' in verband met saneringen in het beheersgebied.

Omdat de exploitatie van het beheersysteem zowel als de inpassing van nieuwe saneringen in beginsel profijtelijk zijn, moeten de kosten van het gebiedsgericht beheer KRW / GWR voor de gemeente hanteerbaar zijn. Bijdragen van derden, saneerders van bronlocaties in het beheergebied, kunnen verrekend worden bij beëindiging van de actieve sanering. Dit door éénmalige afkoop van de verantwoordelijkheid en zorg voor restverontreiniging, of door periodieke bijdragen aan de kosten van beheer. Of deze middelen worden verrekend met de gemeente (verantwoordelijk voor het gebiedsbeheer 'ten principale') of met de exploitant (die het beheer

uitvoert en de operationele kosten draagt) is een open vraag. Dit hangt af van de uiteindelijke regeling: wie draagt welk risico, treedt de gemeente al dan niet tussen de (zakelijke) relatie tussen exploitant / beheerder en probleemhebber / saneerder. Deze keuzen verdienen nadere aandacht.

10.5 Vervolg proces

De gemeente Emmen voorziet als vervolgstappen:

1. opstellen van een memorandum waarin aanleiding, overwegingen en opties voor gebiedsgericht beheer en positie van de gemeente, voor- en nadelen en ambtelijk advies;
2. toetsing van bestuurlijk draagvlak, richtinggevend besluit;
3. interbestuurlijke afstemming (provincie, waterschap), polsen van private coproducenten / belanghebbenden;
4. uitwerking van gekozen richting en alternatieven op hoofdlijn;
5. besluitvorming, gemeente en coproducenten, intentieovereenkomst;
6. organisatorische en operationele uitwerking;
7. bekrachtiging en implementatie van gebiedsgericht beheer.

De stappen 1 en 2 volgen dit jaar. Met de instemming ad 2 kan gebiedsgericht beheer worden gepositioneerd als maatregel ex Wbb en (anticiperend) KRW / GRW. Voor het onderzoeken van de haalbaarheid, uitwerking en voorbereiding wordt vervolgens budget gereserveerd in het Wbb/ISV-programma 2009-2015. Voorzien wordt dat het gebiedsgericht beheer ex KRW / GWR in 2015 wordt geëffectueerd. Overwogen wordt om het bedrijventerrein Bargermeer noord al in 2009 op te nemen als 'gebiedsgericht beheerd' in het betreffende stroomgebiedbeheerplan. Dit onder voorbehoud van definitieve besluitvorming. De reden hiervoor is dat zo de voordelen van het gebiedsgericht beheer al op korte termijn in Wbb-kader kunnen worden benut.